

Capítol 1.

El canvi en les relacions
internacionals: del multilateralisme
al multialineament

Taula de contingut

1.	El canvi en les relacions internacionals: del multilateralisme al multialineament	3
1.1.	El declivi de les institucions multilaterals	3
	Trump aprofundeix la crisi del multilateralisme	3
	La inoperància de l'ONU i l'OMC	4
1.2.	Una nova era en les relacions internacionals: transaccionalisme i multialineament..	5
	La reconfiguració de la UE davant l'era transaccionalista.....	5
	El Sud global intensifica els lligams i l'estratègia de multialineament.....	7
1.3.	Efecte dominó: l'erosió de les democràcies i l'augment de les autocràcies	10

1. El canvi en les relacions internacionals: del multilateralisme al multialineament

1.1. El declivi de les institucions multilaterals

Trump aprofundeix la crisi del multilateralisme

Els darrers vint anys han estat escenari d'un canvi de tendència gradual però cada vegada més accelerat en l'ordre mundial i la relació entre països, que ha trencat la "normalitat" imperant a finals del segle XX amb els Estats Units com a gran potència mundial després del col·lapse de l'URSS, i un ordre internacional basat en normes, acordades després de la Segona Guerra Mundial.

La crisi financera del 2008, amb l'agudització de les desigualtats, va marcar un punt d'inflexió per fer emergir nous moviments populistes i neonacionalistes, que han anat expandint-se, especialment a Occident, tant als Estats Units amb Trump, com a Europa, amb Hongria, els Països Baixos o Itàlia com a màxims exponents, i que en el cas del Regne Unit va portar com a conseqüència la seva sortida de la Unió Europea (Brèxit). Aquests moviments d'extrema dreta coincideixen a oferir polítiques populistes, xenòfobes, negacionistes amb el canvi climàtic i contràries als acords multilaterals.

Paral·lelament, la Xina, que ha gaudit d'un creixement econòmic i avenç tecnològic espectacular, especialment palès arran de l'accés a l'OMC el 2001, ha estat capaç d'aglutinar políticament i diplomàticament un conjunt de països agrupats sota el concepte de "Sud global", que pretenen discutir el monopoli de poder dels Estats Units i les normes internacionals establertes després de la Segona Guerra Mundial.

El segon mandat de Trump, iniciat el 20 de gener de 2025, com ja es preveia¹, ha aprofundit la crisi de l'ordre mundial i l'impacte negatiu en el multilateralisme. En pocs mesos, Trump ha bloquejat gairebé per complet les activitats de cooperació i d'ajuda externa dels EUA (amb el tancament de la USAID); ha apartat el seu país de múltiples acords globals, com l'Acord de París, la UNESCO o l'OMS; i ha violat els principis rectors de l'OMC amb la posada en marxa d'una política aranzelària unilateral i universal, amb especial afectació a tots aquells països que no es dobleguin a les seves voluntats (vegeu l'apartat 3.1). En definitiva, Trump ha complert el que prometia el 2024 en campanya: unes polítiques transaccionals amb la resta de països, sense distingir entre aliats i adversaris, que fomenten una política aïllacionista i proteccionista.

¹ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

La inoperància de l'ONU i l'OMC

Tot fa indicar que estem davant d'un col·lapse imminent de l'ordre internacional basat en normes, si més no les acordades després de la Segona Guerra Mundial. L'ONU, que el 2025 ha celebrat els seus 80 anys d'història, és el principal exemple d'aquest auge i caiguda del multilateralisme.

La inoperància de l'ONU es reflecteix en la seva incapacitat per frenar l'augment de conflictivitat al món (vegeu l'apartat 2.1). L'ONU, moltes vegades garant de la inviolabilitat territorial dels països, veu ara com moltes agressions entre països es duen a terme sense que la comunitat internacional hi imposi cap conseqüència. Més enllà de les guerres de Rússia-Ucraïna i d'Israel-Hamàs, el 2025 ha estat escenari de bombardeigs d'Israel al Líban i Síria, així com a l'Iran, que també va ser bombardejat pels Estats Units; l'Iran i Israel han llançat atacs en territori de Qatar (el primer per atacar una base nord-americana i el segon per eliminar una delegació de Hamàs); l'Índia i el Pakistan, països amb armament nuclear, s'han intercanviat el llançament de míssils durant el mes de maig; Cambodja i Tailàndia s'han enfrontat militarment per conflictes fronterers; o els Estats Units han atacat llanxes, suposadament vinculades al narcotràfic, davant les costes de Veneçuela. En el passat, l'ONU hauria capitalitzat el discurs contra aquests atacs i hauria armat una aliança de la comunitat internacional, però avui en dia és vista com un actor irrellevant.

L'ONU també ha vist com els Estats Units menyspreen la institució. Primer, van prohibir l'entrada al país al president de l'Autoritat Palestina, Mahmud Abbàs, per assistir a l'Assemblea General de l'ONU del 2025, malgrat que els Estats Units estan obligats a permetre l'accés de diplomàtics estrangers a l'ONU a Nova York. Ja durant l'esdeveniment, en el seu discurs, Trump va declarar: "Quin és el propòsit de les Nacions Unides? Tot el que sembla que fan és redactar una carta amb paraules molt contundents i després mai no la segueixen. Són paraules buides, i les paraules buides no solucionen les guerres."²

Per últim, l'ONU es veu afectada per una crisi financera per la retallada de les aportacions dels Estats Units. Com a conseqüència, a principis de juny del 2025, l'ONU va anunciar que retallaria un 20% els llocs de treball de l'organització, així com la congelació de contractacions i una retallada de 600 milions de dòlars al pressupost operatiu anual, el 17% del total.³

Menystinguda pel seu valedor originari, els Estats Units, i instrumentalitzada per les altres dues potències membres del Consell de Seguretat, la Xina i Rússia, l'ONU ha deixat de ser l'instrument central del multilateralisme.

Les agències de l'ONU també han estat el punt de mira de l'executiu nord-americà i ha anunciat la seva retirada d'alguna d'elles. És el cas de la UNESCO (de la que ja es van retirar durant el primer mandat de Trump), la sortida de la qual serà efectiva a finals del 2026 i respon

² UN News (2025), "[US President Trump criticizes UN, NATO and climate 'hoax'](#)".

³ Núñez, J. (2025), "[ONU, sinónimo de crisis](#)", Real Instituto Elcano.

a “l’orientació antiisraeliana” de la institució, segons el Departament d’Estat. Aquesta ruptura s’ha produït en el context de guerra entre Israel i Hamàs, i després que Washington hagi deixat de finançar també la UNWRA.⁴ També s’ha iniciat el procés de retirada de l’Organització Mundial de la Salut (OMS), de la qual Trump és crític per la manera com l’organisme va gestionar la COVID-19.⁵

Per la seva banda, la rellevància de l’Organització Mundial del Comerç (OMC), ja minvada pel fracàs de la Ronda de Doha el 2008, ha seguit reduint-se, sobretot des del bloqueig que va patir l’Òrgan d’Apel·lació de disputes comercials entre països el 2019, instigat per la primera Administració Trump. En el seu segon mandat, Trump ha sacsejat encara més els fonaments del sistema comercial multilateral amb la implementació d’aranzels unilaterals sobre les importacions de la majoria dels seus socis comercials, cosa que va en contra de l’esperit de l’OMC.

L’OMC, malgrat que segueix operativa, ha quedat pràcticament reduïda a la irrellevància, almenys pel que fa a la seva influència en les relacions comercials entre països. Si la política actual dels Estats Units no canvia, i sense un gran esforç dels seus valedors com la UE, la situació de l’OMC serà difícilment sostenible, la qual cosa suposarà un gran repte per a la governança del comerç mundial.⁶

Per a la UE, l’erosió de l’ordre internacional basat en les normes i la seva fragmentació té un efecte desestabilitzador en l’economia i el benestar de la població europea. Tot i que el retorn a l’*statu quo* és improbable, la UE hauria de ser protagonista en la reconfiguració del futur ordre mundial i defensar un ordre basat en normes (vegeu l’apartat 3.2).

1.2. Una nova era en les relacions internacionals: transaccionalisme i multialineament

La reconfiguració de la UE davant l’era transaccionalista

La UE s’enfronta a diversos riscos a curt termini fruit de la situació geopolítica: una escalada de l’agressió militar russa contra Ucraïna o directament contra la UE; un augment de victòries electorals de partits d’extrema dreta i/o antieuropeus; o un xoc comercial provocat per l’augment de tensions entre els EUA i la Xina i/o per accions xineses hostils a l’Àsia oriental.

Les polítiques europees han de preparar el continent per a escenaris futurs adversos i, alhora, contribuir a una major estabilitat i cooperació internacional. Això requereix, per una banda,

⁴ Peirón, F. (2025), “[Trump anuncia una nueva retirada de la Unesco por antiisraelí y globalista](#)”, La Vanguardia.

⁵ Faguy, A. i Hughes, D. (2025), “[US exit from WHO could see fifth of budget disappear](#)”, BBC.

⁶ Mavroidis, P. (2025), “[Tariffs, deals and multilateral ideals: can the World Trade Organization survive?](#)”, Bruegel.

augmentar l'autonomia estratègica respecte als Estats Units i la Xina, tant per a la seva protecció com per incrementar-ne el poder de negociació, especialment en matèria de defensa, tecnologia i finances; crear un sistema energètic molt més resilient i integrat; aconseguir un accés segur als minerals crítics, i elaborar un marc fiscal que doni més flexibilitat. Per l'altra, a escala internacional, Europa hauria de defensar i promoure la reforma de l'ordre internacional basat en normes, formant coalicions amb altres països occidentals i del Sud global.⁷

La relativa estabilitat en les relacions entre la UE i els Estats Units durant l'Administració Biden ha tornat a trontollar amb la nova Administració Trump. Tan sols un mes després que Trump assumís el càrrec de president dels Estats Units ja es va oficialitzar el distanciament amb els països europeus al voltant de la guerra a Ucraïna. El 22 de febrer de 2025, a l'Assemblea General de l'ONU, es va sotmetre a consideració una resolució de condemna a la invasió de Rússia, promoguda per la UE i Ucraïna. Els EUA hi van votar en contra i van trencar una llarga tradició de donar suport a resolucions de l'ONU que condemnin les violacions flagrants del dret internacional i de la sobirania. Els EUA es van alinear amb Rússia, Belarús o Corea del Nord, als quals també es va afegir Hongria, que va trencar la unanimitat dins de la UE.⁸

En aquest context de guerra a Europa i en què els països europeus no tenen les capacitats per donar ple suport a Ucraïna ni afrontar un possible conflicte armat amb Rússia, es temia que el següent pas fos que els Estats Units deixessin de donar suport a l'OTAN i suport militar a Ucraïna. Tanmateix, Trump va expressar el seu suport a l'OTAN després que els països europeus acceptessin el compromís a destinar el 5% del PIB nacional a defensa (3,5% a inversió militar directa i un 1,5% addicional a despesa relacionada amb la seguretat i la defensa), en l'horitzó 2035. Abans de l'acord a què es va arribar, aquest percentatge era del 2%.⁹

L'altre focus de tensió amb els EUA ha estat en l'àmbit comercial. L'acord comercial que finalment es va signar amb els EUA a finals de juliol de 2025, que imposa uns aranzels "recíprocs" del 15% en la majoria de productes de la UE (vegeu l'apartat 3.2), s'ha vist com una capitulació de la Comissió Europea, però s'ha d'entendre també pel marc de les dependències militars i estratègiques amb els EUA, més que per incompetència negociadora de la UE. Tanmateix, l'acord comercial transatlàntic a què s'ha arribat corre el risc de minar els principis que Brussel·les ha defensat durant molt de temps a l'OMC. El problema central de l'acord és que va en contra dels principis bàsics del sistema comercial multilateral: reciprocitat i no discriminació.¹⁰

⁷ Sapis, A. (2025), [Geopolitical shifts and their economic impacts on Europe: Short-term risks, medium-term scenarios and policy choices](#), Bruegel.

⁸ Talvi, E. (2025), [La ley del más fuerte y el factor miedo: Trump redefine el orden internacional](#), Real Instituto Elcano.

⁹ Planas, C. (2025), [La UE recluta nuevas empresas tecnológicas per a la seva defensa](#), El Periódico.

¹⁰ Gijis, C. (2025), [Trump deal threatens EU's image as champion of rules-based trade](#), Politico.

Tant en l'acord en el marc de l'OTAN com en el dels aranzels amb els EUA s'han de tenir en compte els precedents que aquests tipus d'acords poden comportar per a la UE en un futur; és a dir, aquests pactes no representen la fi de les pressions i una estabilització de les relacions sinó el precedent que pot legitimar futures demandes encara més extremes.¹¹

La UE ha de posicionar-se com a soci mundial fort i de confiança, i prioritzar la cooperació a la rivalitat, però també ha de ser capaç de fer-se valer i fer front a aquells que amenacen els seus interessos. Davant d'això, la Comissió Europea prioritza una sèrie d'accions, com donar suport a l'euro perquè assumeixi un paper més destacat a l'economia global; proporcionar un entorn regulador estable que faciliti l'atracció d'inversions; ampliar la UE per fer-la econòmicament i geopolíticament més forta; formar noves associacions i aliances basades en interessos comuns, basant-se en l'estratègia Global Gateway, i ser més activa en el debat sobre un nou ordre mundial basat en normes i la reforma del multilateralisme.¹²

El Sud global intensifica els lligams i l'estratègia de multialineament

El concepte Sud global es refereix als països que no formen part de l'esfera occidental i que tenen un paper a l'alça en la governança mundial. La influència creixent no només econòmica, sinó també política, fa que aquests països marquin l'agenda en determinats temes i prenguin decisions que poden ser contràries als interessos d'Occident. Entre aquest grup heterogeni de països destaquen per sobre de la resta la Xina, l'Índia i Rússia.

Malgrat l'existència de moltes discrepàncies en diferents temes entre els països del Sud global, un dels punts en comú és el desacord amb el funcionament de les institucions multilaterals existents, cosa que els ha dut a encetar iniciatives alternatives davant la incapacitat de reformar-les. En són exemples els BRICS+, que es va consolidant com institució alternativa a Occident i cada cop més països del Sud global s'hi volen sumar,¹³ o la Shanghai Cooperation Organisation,¹⁴ ambdues amb un lideratge destacat de la Xina.

La Xina s'erigeix com a representant del Sud global i vol ser l'alternativa de poder dels Estats Units. La Xina projecta una imatge de soci previsible i racional però que amaga la creació de dependències estructurals a través del comerç, la inversió i la tecnologia. En els darrers anys ha consolidat les seves indústries locals, ha inundat els mercats amb productes barats i ha desequilibrat el comerç mundial, a la vegada que s'ha apoderat del control de sectors

¹¹ Ruiz, J. (2025), "[Acuerdo comercial UE-EEUU: victoria táctica, desastre estratégico](#)", Real Instituto Elcano.

¹² Comissió Europea (2025), [2025 Strategic Foresight Report](#).

¹³ El gener de 2025, Indonèsia va entrar formalment al grup com a desè membre, seguint els passos d'Egipte, els Emirats Àrabs Units, Etiòpia, i l'Iran l'any 2024.

¹⁴ Conformat per la Xina, Bielorrússia, Rússia, l'Índia, l'Iran, el Kazakhstan, el Kirguizstan, el Tadjikistan, l'Uzbekistan i el Pakistan.

estratègics com els minerals crítics i les cadenes de subministrament de l'energia verda, i els ha utilitzat com a instruments de “weaponització” econòmica.¹⁵

L'Índia també vol ser un representant destacat d'aquest Sud global, amb una agenda pròpia contraposada a la xinesa, amb qui té unes relacions amb alts i baixos. Al nucli de la política exterior de l'Índia hi ha el principi d'autonomia estratègica, un principi històric que ha evolucionat de la no alineació cap a una postura de multialineament i que té com a objectiu salvaguardar la capacitat de l'Índia de calibrar de manera independent les seves aliances externes. Això ha permès a Nova Delhi adoptar una política exterior que permet compromisos militars amb els Estats Units, el Japó i Austràlia (a través del Quad), tot mantenint relacions bilaterals regulars tant amb Rússia com amb la Xina.¹⁶

Darrerament, les postures índia i xinesa s'han acostat per l'efecte Trump, qui ha imposat aranzels de fins al 50% a l'Índia, acusada de beneficiar-se de la compra de gas i petroli russos sancionats. L'acostament de Modi a la Xina s'ha d'entendre com una estratègia de defensa de l'interès nacional davant del seu electorat més que de canvi radical en les relacions exteriors. Aquesta millora de relacions es va posar de manifest amb l'assistència inesperada del primer ministre indi, Narendra Modi, a la cimera de la Shanghai Cooperation Organisation, on també hi havia Xi Jinping i Vladímir Putin, que es va convertir en la primera visita de Modi a la Xina en set anys. Ara bé, l'Índia i la Xina són adversaris, amb disputes frontereres i interessos contraposats al sud de l'Àsia i l'Indopacífic, i amb aliances amb països rivals de l'altra part, com la relació estreta de la Xina amb el Pakistan en temes de seguretat o la vinculació creixent de l'Índia amb el Japó i les Filipines.¹⁷

De cimeres també destaca la de l'ASEAN,¹⁸ que va comptar, primer, amb la presència de Donald Trump per facilitar la millora de les relacions econòmiques (és una de les regions més afectades pels aranzels nord-americans) i per la signatura d'un acord de pau entre Tailàndia i Cambodja, i el dia després amb el primer ministre xinès, Li Qiang, per la signatura de modernització de l'acord comercial entre la Xina i l'ASEAN. Per a l'ASEAN, aquest tipus de coreografia diplomàtica constitueix una eina essencial per projectar neutralitat i preservar la seva capacitat de mantenir relacions amb ambdues potències. A més de modernitzar el seu pacte comercial amb la Xina, l'organització també s'ha proposat actualitzar el seu acord amb Corea del Sud i accelerar el de la UE. La declaració conjunta sobre cooperació econòmica ASEAN-Consell de Cooperació del Golf evidencia el seu interès a ampliar socis més enllà dels tradicionals.¹⁹

Rússia també s'ha fet forta dins del Sud global. Davant les sancions occidentals derivades de la invasió d'Ucraïna, Rússia ha fet un gir estratègic cap a noves aliances, i ha aprofitat els

¹⁵ Wolf, M. (2025), “[A world with two predatory superpowers](#)”, Financial Times.

¹⁶ Bomassi, L. (2025), “[Strategic Friction: Indo-Pacific Curbs on China and Russia](#)”, CEPA.

¹⁷ Bremmer, I. (2025), “[China's “Trump” Card](#)”, Project Syndicate.

¹⁸ Integrada per Brunei, Cambodja, Indonèsia, Laos, Malàisia, Birmània, les Filipines, Singapur, Tailàndia, Timor Oriental i el Vietnam.

¹⁹ De Esperanza, C. (2025), “[La ASEAN en 2025: entre el avance y el estancamiento](#)”, Real Instituto Elcano.

seus amplis recursos energètics, les seves capacitats militars i les seves relacions polítiques. El mercat europeu s'ha substituït per corredors comercials alternatius: el comerç i els lligams polítics amb la Xina s'han disparat, els vincles diplomàtics amb l'Amèrica Llatina i l'Àfrica s'han enfortit, i les associacions en matèria de defensa amb països d'Àsia i l'Orient Mitjà s'han consolidat.²⁰

L'Àfrica s'està convertint en una de les regions més atractives pels països del Sud global i una arena estratègica clau en les rivalitats geopolítiques mundials. Els països africans estan guanyant autonomia en la diversificació de les seves associacions i aliances amb tercers països, així com una major participació en fòrums econòmics internacionals: recentment, Egipte i Etiòpia s'han incorporat als BRICS+ i la Unió Africana s'ha convertit en membre de ple dret del G20. En aquest sentit, a la cimera del G20 de finals de novembre de 2025 a Johannesburg, la presidència de Sud-àfrica va aconseguir, malgrat el boicot dels Estats Units, la unanimitat amb la resta de delegacions en diferents àmbits d'interès pels països africans com l'alleujament del deute per als països més pobres, cadenes de subministrament de minerals crítics més equitatives o un augment del finançament per a projectes d'energies renovables. Si bé la manca de signatura dels EUA debilita aquests acords, els experts coincideixen a destacar que es tracta d'una victòria diplomàtica.²¹

La Xina és el principal soci comercial i inversor a l'Àfrica gràcies a la Belt and Road Initiative (BRI), i ha finançat nombroses infraestructures (ferrocarrils, ports i centrals elèctriques) arreu del continent. Turquia ha incrementat la seva presència a través de projectes d'infraestructura, associacions en educació i comerç, mentre que els països del golf Pèrsic estan augmentant el seu compromís diplomàtic i econòmic. Rússia, l'Iran, Turquia i els Emirats Àrabs Units també s'hi posicionen enfortint els vincles militars.²² Per la seva banda, la UE té la voluntat d'estrener els llaços amb la Unió Africana, especialment en l'àmbit dels minerals crítics i la transició energètica.²³

Els països del Consell de Cooperació del Golf també segueixen una estratègia de multialineament. L'Aràbia Saudita, mitjançant fons d'inversió estatals, està invertint en empreses tecnològiques xineses,²⁴ alhora que anuncia inversions bilionàries als Estats Units, per consolidar també l'accés a la tecnologia nord-americana i la cooperació en el seu incipient programa nuclear.²⁵ Els Emirats Àrabs Units, amb una estratègia similar de diversificació de la seva economia més enllà del petroli, s'està posicionant en el desplegament de la

²⁰ Schneider, G. (2025), "[Is Russia really isolated? The increasing importance of East and South diplomacy](#)", Modern Diplomacy.

²¹ Mark, M. et al. (2025), "[G20 defies Trump as leaders press on without the US](#)", Financial Times.

²² Pichon, E. (2025), "[EU-African Union Summit 2025: Setting the scene](#)", European Parliamentary Research Service.

²³ European Commission (2025), "[Joint Declaration of the 7th African Union - European Union Summit 2025, 24-25 November 2025](#)".

²⁴ ACCIÓ (2025), [Anàlisi de riscos i tendències globals 2025](#).

²⁵ Hauslohner, A. i England, A. (2025), "[Donald Trump says Saudi crown prince 'knew nothing' about Jamal Khashoggi's murder](#)", Financial Times.

intel·ligència artificial i ha afavorit les inversions de les grans tecnològiques nord-americanes al país, i ha aconseguit l'autorització dels EUA per a l'exportació de xips d'NVIDIA als projectes que Microsoft té al país.²⁶ De fet, la necessitat dels països del Golf de reforçar-se militarment davant la inestabilitat de la regió i els canvis a la Casa Blanca han fet que s'hagin apropiat amb interès a l'esfera Trump per l'atractiu que tenen els petrodòlars pel president dels Estats Units. No és d'estranyar, doncs, que el primer viatge oficial de Trump en el seu segon mandat hagi estat a l'Àrabia Saudita, Qatar i els Emirats Àrabs Units, a on també es van desplaçar executius poderosos dels EUA, inclosos Elon Musk i Sam Altman.²⁷

En el cas de Turquia, Erdogan vol convertir el país en un nexa entre Orient i Occident, i mantenir bones relacions amb totes les parts. En el conflicte a Ucraïna, Turquia ha sabut posicionar-se tant amb Occident com amb Rússia. Ankara ha donat suport a Kíiv, proporcionant-li armes i drons; mentre que, paral·lelament, continua sent un gran client d'armament rus —malgrat formar part de l'OTAN—, i no ha adoptat les sancions occidentals i ha seguit mantenint els vincles comercials i energètics amb Moscou.

1.3. Efecte dominó: l'erosió de les democràcies i l'augment de les autocràcies

L'ascens al poder de discursos extremistes no és nou sinó una tendència que ha anat a l'alça i que la reelecció de Trump com a president dels Estats Units ha consolidat. En el seu primer any de retorn a la Casa Blanca, Trump ha tensat al màxim les costures de la democràcia estatunidenca: ha pressionat el Departament de Justícia perquè prengui represàlies contra els seus enemics polítics, ha ordenat a l'exèrcit desplegar soldats en ciutats dels Estats Units, o ciutadans nord-americans han estat detinguts en batudes d'immigració i retinguts sense tenir en compte els seus drets protegits per la Constitució.²⁸

Aquest moviment s'ha estès a la resta del món i les democràcies liberals s'han convertit en el tipus de règim menys comú al món, amb un total de 29 països l'any 2024. En canvi, el procés d'"autocratització" s'està aprofundint i estenent, i gairebé 3 de cada 4 persones al món (72%) viuen actualment en autocràcies, en un total de 91 països.

El 2024 va ser el pitjor any en els darrers 25, en termes d'afebliment de les democràcies i d'aprofundiment de l'autocràcia. Com s'observa a la figura 1, els nivells més alts de democràcia es concentren a l'Europa occidental i a l'Amèrica del Nord (el mapa no té en

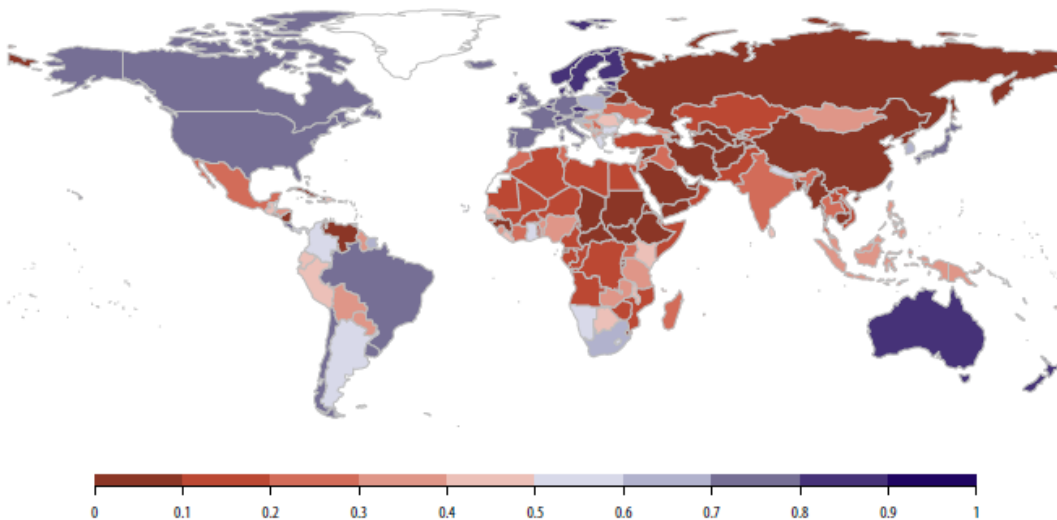
²⁶ Bradshaw, T. (2025), "[US allows Microsoft to ship Nvidia AI chips to use in UAE for first time](#)", Financial Times.

²⁷ England, A. i Chazan, G. (2025), "[Donald Trump seeks bromance and billions as he heads to Gulf](#)", Financial Times.

²⁸ Rogers, K. et al. (2025), "[En la gira de Trump por Asia, los ideales democráticos no están en la agenda](#)", The New York Times.

compte l'efecte Trump als Estats Units, que va assumir el poder el 20 de gener de 2025), mentre que a l'Orient Mitjà, l'Àfrica i l'Àsia, amb alguna excepció, estan dominats per països autocràtics.²⁹

Figura 1. Estat de la democràcia el 2024 (0=nivell molt baix; 1= nivell molt alt)

Font: V-Dem

La recessió democràtica mundial dels darrers vint anys s'ha caracteritzat per nombrosos casos de líders escollits que han anat desmantellant gradualment la democràcia mitjançant una centralització progressiva del poder i l'afebliment dels equilibris i contrapesos institucionals. En el segon mandat de Donald Trump, els Estats Units mostren signes clars de seguir aquest camí, amb una erosió democràtica similar a l'ocorreguda a Hongria, l'Índia, Polònia o Turquia. El projecte polític global de l'Administració Trump es desenvolupa en tres nivells interrelacionats:³⁰

- Establir el president com a autoritat suprema dins del poder executiu, amb una concentració de poder portada a l'extrem.
- Convertir el poder executiu en dominant, per sobre del poder judicial, el Congrés i els estats.
- Atacar la societat civil que critica el seu poder, com els mitjans independents, advocats considerats opositors, i les organitzacions cíviques i educatives.

Les eleccions que s'han de celebrar durant el 2026 marcaran el pols de l'estat de la democràcia arreu del món. Les que s'esperen amb més atenció es viuran als Estats Units amb les eleccions de mig mandat (*midterms*) el novembre del 2026. Les eleccions locals i

²⁹ V-Dem (2025), [Democracy Report 2025](#).

³⁰ Carrier, M. i Carothers, T. (2025), [U.S. Democratic Backsliding in Comparative Perspective](#), Carnegie.

estatals celebrades el novembre del 2025 donen esperances al Partit Demòcrata per plantar cara a Trump després de les victòries en estats com Nova York, Virgínia, Nova Jersey, Pennsilvània i Califòrnia. La voluntat és recuperar el control d'almenys una de les dues cambres del Congrés, actualment en mans republicanes per una diferència mínima. L'objectiu més immediat és recuperar la Cambra de Representants, actualment dominada pels republicans amb 219 escons, davant dels 213 demòcrates i tres vacants. Si ho aconsegueixen, disposaran d'una major capacitat d'oposició: podran liderar la iniciativa legislativa en matèria de despesa i impostos, impulsar processos d'*impeachment* com els que van promoure contra Trump durant el seu primer mandat, i obrir investigacions o audiències per fiscalitzar l'acció del govern.³¹

En el context europeu, poden ser rellevants eleccions que aparentment són de segon nivell, com les autonòmiques a Castella i Lleó i Andalusia a Espanya, les locals a França o les d'alguns *länder* a Alemanya, on l'extrema dreta pot seguir escalant. Els governs de Pedro Sánchez i d'Emmanuel Macron, respectivament, tenen suports parlamentaris dèbils, són contestats per una part important de la població i no disposen de pressupost aprovat per al 2026. En funció dels resultats electorals que s'obtinguin, podrien fer precipitar eleccions generals a tots dos països, inicialment previstes per al 2027. També seran esperades les eleccions a Suècia i Dinamarca, dos països amb fortes implicacions en la nova era geopolítica europea, tant pel que fa a les relacions amb Rússia (Suècia es va incorporar recentment a l'OTAN) com al protagonisme que està adquirint l'Àrtic (Groenlàndia depèn de Dinamarca i Trump situa el control de l'illa com a essencial per als Estats Units) (vegeu l'apartat 2.1).

A l'Amèrica Llatina, després del triomf de l'extrema dreta a Xile a finals del 2025, també s'hauran de seguir amb atenció les eleccions a Colòmbia i el Brasil, especialment per les interferències de la presidència de Trump al Con Sud (vegeu l'apartat 2.1). S'haurà de veure com afecta aquesta influència, si passa com al Canadà, que va donar ales a Mark Carney per esdevenir president essent el candidat més contrari a Trump, o si succeeix com a l'Argentina, on la incidència de Trump és decisiva per als triomfs electorals de Milei. El president sortint d'esquerres de Colòmbia, Gustavo Petro, ja té en Iván Cepeda el seu candidat a succeir-lo al capdavant de la presidència, mentre que Lula buscarà reeditar per quarta vegada el seu mandat al Brasil.

A continuació, es presenten les eleccions més rellevants ja previstes per al 2026:

³¹ De la Sotilla, J. (2025), "[Misión demócrata: recuperar el Capitolio](#)", La Vanguardia.

Taula 1. Eleccions més rellevants previstes per al 2026

Mes	País
Gener	Portugal: eleccions presidencials
Març	Colòmbia: eleccions parlamentàries
	Eslovènia: eleccions parlamentàries
Abril	Perú: eleccions generals
	Hongria: eleccions parlamentàries
Maig	Colòmbia: eleccions presidencials
	Líban: eleccions generals
Juny	Algèria: eleccions parlamentàries
	Etiòpia: eleccions generals
Setembre	Marroc: eleccions generals
	França: eleccions al Senat
	Suècia: eleccions generals
Octubre	Brasil: eleccions generals
	Israel: eleccions legislatives
	Bòsnia i Hercegovina: eleccions generals
	Letònia: eleccions parlamentàries
Novembre	Dinamarca: eleccions generals
	Estats Units: <i>midterms</i>
Desembre	Bulgària: eleccions presidencials
	Nova Zelanda: eleccions generals

Font: elaboració pròpia